

Första roten, tomt 2

Kvarteret Idogheten

Trettonde roten 1637–57

Vallgatans södra sida väster om

Sjätte roten 1657–70

Konungsporten

Väster om rådman Petrei stallgård låg en halv tomt, vars ägare *rådman Sven Bengtsson* hade mist sina gårdar i andra roten tomt 4 (2.4) i den stora eldsvådan den 1.4.1669. Han omtalas i tomtöreslängden här 1671 och hans änka 1672. I likhet med granntomten i öster (ägd av rådman Johannes Petraeus) omtalas den ej 1674.

Tunnbindaren Sven Arfvidsson

köpte av rådman Sven Bengtssons änka *Bengta Bengtsdotter Lideman* för 180 rdr kurant ”hus och gård mellan salig Johan Petrei stallgård i öster och båtsman Nils Torbjörnssons gård i väster”. Han omtalas här i tjänstehjonslängden 1688 och lagbjöd gården första gången den 8.4.1694. I tomtöreslängderna 1696–1710 betecknas 1.2 fortfarande som en halv tomt. Sven Arfvidsson hade redan den 20.2.1682 fått burskap ”på Hindrich Hanthon handskmakares och Lars Nilssons löfte samt företett bevis från borgmästare och råd i Lidköping om hans ärliga välförhållande”. Samtidigt betalade han 3 d smt i burpenningar. Den 24.1.1681 hade han köpt tomt av *Kungl. sekreteraren Samuel Månsson* (som var gift med *Jacob Hartzens änka Catharina Molsdorpher*) och hans styvson *David Amias* förmyndare David Amia men detta köp ”nadrades” av grannen ”Anders H:s änka”. Tunnbindaren Sven Arfvidsson anges i mag. prot. 13.12.1683 för sin husbyggnad ha fått låna 60 d smt i plåtar av *sekreterare Laurent Böker* den 20.9.1681.

Även denna sin andra gård på Vallgatan förlorade han äganderätten till. Det förefaller märkligt, när man finner, att Swen Arfwedsson den 8.4.1695 i huseköpspenning betalade 5 daler, 12 öre 2/2 r smt.

Förklaringen får man i Göteborgs magistrats registratur för 1696 (Ba:11, sid. 180, 7.7.1696). Där finns en handling som omtalar, att ”Sven Arfwedsson av Böckareämbetet här i staden, en man av ringa villkor” hade beklagat sig över att han som cautionist hade blivit fordrad och graverad för den balans, som förre *ränte- och proviantmästaren i Marstrand Sven (Månsson) Billman* samlat på sig. Sven Arfwedsson hade ödmjukt bett, att magistraten ville befria honom från åtalet, emedan han vid verifikationens extraherande inte ansågs sufficient utan avvisats av Rätten. Magistraten visste, att denne fattige man var graverad för ett lån av ämbetslådan och hade åtalats av *handelsmannen Johan Buchou* för barnpenningar. Han hade dessutom inte eget hus och gård utan bodde däri för hyra fast han sedan genom ackord försökt att få den som sin egen men hade upptagit lån hos banken till dess lösen och pantat gården. Magistraten hade ej hållit honom för cautionist och själv hade han som ”enfaldig man” ej känt till någon ytterligare skyldighet. Enligt magistraten var de övriga cautionisterna honom förutan vederhäftiga.

Om det nu inte var magistraten som bestämde i detta fall, så lagbjöd skulten *Anders Fagg* ex officio den 17.4.1697 (även 5.9.1698, se AIIa:1) bötkaren Sven Arfvidssons hus och gård mellan Torsten besökare i öster och Nils Båtsmans i väster för den balans, som räntmästare Bihlman hade samlat på sig och Sven Arfvidsson häftade för som cautionist.

Den 5.9.1698 lät mästare Bengt Olsson lagbjuda bötkaren Sven Arfwedssons hus och gård på Vallgatan mellan Torsten besökarens å östra och Jöns (bör vara Nils) Torbjörnssons hus och gård å västra sidan, som han hade köpt av handelsmännen *Johan Buchou* och *Sven Pihl* för 280 d smt. Köpet upphävdes emellertid och köparen återfick huseköpspengarna.

Den 27.2.1699 uppbjods tunnbindaren Sven Arfvidssons hus på Vallgatan av bankkontoret. Men även detta anfall mot böckarens äganderätt tycks ha klarats upp: i tomtöreslängden omtalas Sven Arfvidssons änka 1704–12.

På grund av framlidne tunnbindaren Sven Arfwedssons caution för räntmästare Sven Billman lät välborne Hans Wennerstierna den 14.12.1713 uppbjuda tunnbindarens hus och gård på Vallgatan för en pretention på 81 d 11 öre smt.

Enligt 1715 års skattningslängd över tomter, hus och löseegendom svarade

vinförlåtaren Lars Hansson

för gården: han omtalas även i 1717 års upphandlingslängd, då bosatt där tillsammans med sin hustru *Eva Wulff*. Hon hade 20.5.1714 som vinkyparen Lars Hanssons hustru övertagit ett stolarum i domkyrkan efter herr Hans Austrenii dotter Anna. Eva Wulff ägde gården som änka 1720. Hon gifte om sig med

kompaniskrivare Bengt Lundberg

som den 20.3.1723 lånade 100 d smt av handelsman Casper Haberman för att tillhandla sig en halv tomt på Vallgatan näst intill Bengt Lundbergs gamla tomt å västra och Torsten besökarens å östra sidan av framlidne kommissarie Wennerstierna. Bokhållaren Bengt Lundberg hade den 27.5.1721 fått böta för ”otidigt sängelag” (ett hans barn begravdes D 12 maj s.å.)

I tomtöreslängden kallas denna tomt 1723

herr Johan Caspar Habermans

avbrända tomt och 1725 hans obebyggda tomt.

Den 26.7.1725 kunde kompaniskrivaren Bengt Lundberg och Eva Wulff till *kaptan Ingo Stålhandske* pantsätta en halv tomt.

1730 kallas Bengt Lundberg oförmögen. 1732 talas om kompaniskrivaren Bengt Lundberg vid amiralitetet i Karlskrona.

Om Lundbergs försäljning av gård 1723 till *borgaren Anders Haraldsson*: se 1.3. Haraldsson protesterade mot att den av honom köpta gården belastades med en pantsättning som Lundbergs företrädare i äktenskapet Lars Hansson gjort till *handelsman Olof Persson Ekmarck*.

1734 bodde hos Bengt Lundberg utfattige vagnmakaren Jonas Larsson.

Fullmakt utfärdades den 13.11.1736 för kompaniskrivare Bengt Lundberg att vara Brygg- och brännvinsämbetets uppsyningsman. I hans uppgifter ingick bl.a. att hindra och angiva allt olovligt brygg- och brännvinsbryggande. Han borde enligt fullmakten därför åtnjuta magistratens beskydd enligt ämbetet. Enligt magistraten borde han också noga efterspana att ingen bröt mot magistratens publikation av den 4.10.1721 att icke något eldande skedde om nätterna till brygg- bränn- och bakning.

Den 7.5.1739 lät *madame Brigitta Habermans* arvingar uppbjuda kompaniskrivaren Bengt Lundbergs hus och gård på Vallgatan för 100 d smt skuld och 72 d smt ränta.

Om Bengt Lundbergs släktrationer kan nämnas, att en *Bengt Olsson*, som levde 1718, hade sönerna *Arvid och Bengt Lundberg* (se 10.101).

En av magistratens årshandlingar (EIIb:24), daterad 30.6.1740, berättar att framlidne kompaniskrivare Bengt Lundbergs änka Eva Wulff hade sålt sin (med åtskilliga in-teckningar belastade) gård på Vallgatan till *vaktmästaren vid Lilla Tullen Lars Sellbergs/Zellberg* för 300 d smt. I sammanhanget omtalas, att hennes barns farmor hustru *Ingrid Carlsdotter* hade lämnat arv till barnbarnen.

Lars Sellberg begravdes redan den 11.5.1641 (D) och hans änka står för gården 1741–60: hon betecknades som utfattig i taxeringslängden i riksgäldskontoret (Rgk).

Nästa ägare var

lådmakaren, hjulmakaren, senare hustimmermannen Erik Aspendahl

vilken 1755 som lådmakaregesäll hade varit bosatt på en halv tomt 1.9 och hade övertagit denna tomt 1765. Vid ett par tillfällen (17.12.1768 och 1.3.1771) anklagades Aspendahl av högaresocieteten för att ha sålt sådana varor, som icke tillkom honom att försälja. Särskilt den nyblivna *änkan Maria Pettersson* klagade över det intrång Aspendahl och hans hustru hade gjort i hennes och hennes mans rörelse. 1769 ansökte f.d. hjulmakaren Erik Aspendahl om burskap som hökare. Både han och hans hustru var födda och uppfostrade i Göteborg. Aspendahl hade gjort en resa till Ostindien. Som hjulmakare hade han varit mästare vid Kungl. Artilleriet. Sedan hade han, som led av skörbjugg, idkat någon liten försäljning av öl och brännvin i 7½ år. Hans ansökan avlogs först och det framgår inte av burskapslängden, att den någonsin beviljats, men 1775 talas om i tomtöreslängden om hökaren Erik Aspendahls änka och 1780 om hans arvingar.

På auktion den 11.7.1782 efter avlidne hökaren Erik Aspendahls änka köpte

hökaren Anders Holmgren,

hälften av gården för 500 rdr specie. Andra hälften hade han för 3 400 d smt köpt den 29.1.1770 av *amiralitetsstyrman Fredrik Berg*: läget angavs till mellan fortifikationstimmermästare Johan Gottfrid Hernikes å östra och fabrikören Zacharias Fröses gård å västra sidan. Vid uppbudet den 10.5.1784, då hela inköpssumman angavs till 1 080 rdr specie, noterades, att tomten enligt ett av fortifikationskapten Carl Wilhelm Carlberg uppgjort mättningsprotokoll av den 8 maj s.å. höll i längden å norra sidan emot Vallgatan 51½ fot och å östra sidan mot Hernikes tomt 51⅓ fot, å södra sidan mot Larmgatan 54½ fot och mot västra sidan mot Fröses tomt 59 fot, Sveriges mått.

Anders Holmgren ägde tomten ännu vid branden 1802 och 1807. Hans *hustru Margareta Svensdotter Åhsberg* avled 22.3.1796 (bou 18.2.1800).